

## Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy Smarzowy wraz z obszarem dworskim z okręgu sądowego w Pilźnie, a przydzielenia do okręgu sądowego w Brzostku.

### Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z 1. lutego 1898 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

Petycję gminy Smarzowa Ls. 1287 o wyłączenie jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Pilźnie, a wcielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego i Urzędu podatkowego w Brzostku odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i dochodzenia, zasięgnięcia opinii władz rządowych i autonomicznych i przedłożenia wniosku na najbliższej sesji sejmowej.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy odniósł się w tej sprawie do Wydziału powiatowego w Pilźnie, a następnie do wyższego c. k. Sądu krajowego w Krakowie.

Od Wydziału powiatowego, a właściwie od funkcjonującego w zastępstwie Wydziału powiatowego Zarządu powiatowego otrzymał Wydział krajowy sprawozdaniem z 22. kwietnia 1898 L. 375 opinię oświadczającą się odmownie żądaniu petycyonującej gminy, a to z przyczyny, że różnica w odległości gminy Smarzowy od Pilzna i od Brzostka nie jest taka, ażeby mogła stanowić powód do zmiany okręgu sądowego. Gmina Smarzowa wedle sprawozdania Zarządu powiatowego leży wprawdzie, jeżeli się weźmie linię powietrzną, znacznie bliżej Brzostka, aniżeli Pilzna, ale gminy te przedzielone są znacznymi wzgórzami, przez które żadna droga nie prowadzi. Chcąc się dostać ze Smarzowy czy to do Brzostka, czy do Pilzna końmi, trzeba wedle zdania Zarządu powiatowego jechać drogą na Siedliska, Gorzejową do Kamienicy dolnej, którą to drogę właśnie Zarząd powiatowy buduje. Z Kamienicy zaś do Pilzna jest gościńcem państwowym 9 klm., a do Brzostka tym samym gościńcem 6 klm.

Komunikacya Smarzowy z Brzostkiem wprost z pominięciem powyższego kierunku może się odbywać tylko pieszo, lecz to tylko w kilku miesiącach, kiedy jest zupełnie sucho, bo podczas zawiei śnieżnych, roztopów wiosennych i w ogóle desz-

czów i błota komunikacya ta wedle oznajmienia Zarządu powiatowego jest niemożliwą i musi prowadzić na Kamienicę dolną. Wreszcie oznajmia Zarząd powiatowy w Pilźnie, że Pilzno jest siedzibą Starostwa, Wydziału Rady powiatowej, trzech kas pożyczkowych, ludność różnorodne interesy wiążą z Pilznem, przeto korzyść, jaką by odniosła część mieszkańców Smarzowy udających się pieszo do Brzostka w pewnej porze roku, nie wyrówna wcale niekorzyści, jakaby dla całej gminy z oderwania jej od Pilzna powstała; przytem i obszar dworski, wedle oznajmienia Zarządu powiatowego sprawozdaniem z dnia 15. kwietnia 1898 L. 635, oświadczył się za pozostawieniem przy c. k. Sądzie powiatowym w Pilźnie.

Wręcz odmiennego zdania są władze sądowe, mianowicie wyższy c. k. Sąd krajowy odezwą z 26. października 1898 L. pr. 8662 zawiadomił Wydział krajowy, że sprawa wydzielenia gminy Smarzowy z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Pilźnie, a przydzielenia jej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Brzostku była już raz badaną i przez wyższy c. k. Sąd krajowy ocenianą. Wskutek bowiem rozporządzenia c. k. Ministerstwa sprawiedliw. z dnia 18. lipca 1895 L. 15396, polecającego postawienie wniosków co do pożądaných zmian terytoryalnych dla pojedynczych sądów, oświadczyły się wówczas dotyczące władze, mianowicie Sądy pow. w Brzostku pod dniem 6. listopada 1895 L. pr. 87 i w Pilźnie pod dniem 20. listopada 1895 L. 9513, Wydział Rady powiatowej w Pilźnie pod dniem 21. grudnia 1895 L. 1475, c. k. Starostwo w Pilźnie pod dniem 23. grudnia 1895 L. 17617, c. k. Prezydum Sądu obwodowego w Tarnowie pod dniem 27. grudnia 1895 L. 4352 i c. k. Prezydum Sądu obwodowego w Jasle pod dniem 22. grudnia 1895 L. 1734 za przeniesieniem gmin Smarzowa, Gorzejowa i Siedliska Bogusz z okręgu Sądu powiatowego w Pilźnie do okręgu Sądu powiatowego w Brzostku; a c. k. krajowa Dyrekeya skarbu we Lwowie oświadczyła pod dniem 20. grudnia 1895 L. 125890, że ze względów skarbowych żadna przeszkoda przeniesienia nie zachodzi. W uwzględnieniu tych opinii i przedłożonych odnośnych dat statystycznych uznał też c. k. Sąd krajowy wyższy uchwałą z dnia 8. lutego 1896 L. 9514, iż to przeniesienie wspomnianych trzech gmin będzie dla nich pod względem sądownictwa korzystnem i taką opinię przedłożyło Prezydum c. k. Sądu krajowego wyższego c. k. Ministerstwu sprawiedliwości sprawozdaniami z dnia 8. lutego 1896 L. 9514/95 i z dnia 2. marca 1897 L. pr. 1742, na które jednak dotąd żadne załatwienie nie nadeszło. — Obecnie wskutek odezwy Wydziału krajowego z 14. maja 1898 L. 24759/98 zarządzono ponowne badanie co do gminy Smarzowa, a c. k. Sąd pow. w Brzostku sprawozdaniem z dnia 6. sierpnia 1898 L. pr. 314, c. k. Sąd obwodowy w Jasle uchwałą z 14. września 1898 L. pr. 1790 i Prezydum c. k. Sądu obwodowego w Jasle sprawozdaniem z dnia 17. września 1898 L. pr. 2176, równie jak Prezydum c. k. Sądu obwodowego w Tarnowie sprawozdaniem z dnia 23. lipca 1898 L. pr. 1946 oświadczyły się ponownie za tem przeniesieniem z tych samych powodów, chociaż Wydział Rady powiatowej pod dniem 30. sierpnia 1898 L. 1149 i c. k. Starostwo w Pilźnie odezwą z dnia 8. września 1898 L. 14134 obecnie przeciw temuż się oświadczyły.

Wreszcie oznajmia wyższy c. k. Sąd krajowy w Krakowie, że gdy przyczyny, które przed trzema laty zachodziły, dotąd istnieją, a mianowicie, że Smarzowa graniczy z Brzostkiem i jest od niego tylko 3 kilometry oddaloną, a chociaż nie ma połączenia wprost jezdnią drogą, to połączoną jest ścieżkami, których chłopci osobiwie w lecie zwykle używają, że Smarzowa przydzieloną jest już do Brzostka pod względem związku parafii, żandarmeryi i poczty, jakoteż wiążą ją z nim stosunki handlowe, gdy nadto uwzględniając jezdnią drogę, jest ona do Pilzna o 4 klm. dalszą i istnieje na niej myto, co koszta podróży znacznie zwiększa, przeto c. k. Sąd kra

jowy wyższy oświadcza, że przychylenie się do prośby gminy Smarzowa i przydzielenie jej do okręgu c. k. Sądu powiatowego i Urzędu podatkowego w Brzostku jest wskazanem.

Zdaniem Wydziału krajowego przyczyny, dla których władze sądowe oświadczyły się za uwzględnieniem petycji gminy Smarzowy są nierównie racjonalniejsze i bardziej konsekwentne od tych, które przytacza Zarząd powiatowy w Pilźnie. Sam pogląd na kartę wskazuje, że dla mieszkańców gminy Smarzowy, przedzielonej od Brzostka wyniosłą górą, która końmi jest nie do przebycia, a za to pieszo w przestrzemi tylko 3 klm. ścieżkami bardzo łatwo przebyta być może, jest dogodniej należeć do okręgu sądowego w Brzostku, aniżeli do Pilzna, dokąd muszą jeździć końmi 17 przeszło kilometrów; przytem na drodze do Pilzna ludność Smarzowy opłacać musi myto drogowe, czego, należąc do Brzostka, by uniknęła. Ta bliskość właśnie między Smarzwą a Brzostkiem stanowi, że mieszkańcy tej gminy pod względem handlu i wszelkich innych stosunków zostają w ściślejszym stosunku z Brzostkiem, aniżeli z Pilznem; Smarzowa należy do urzędu pocztowego i telegraficznego, do posterunku żandarmeryi i do oddziału straży skarbowej w Brzostku, a w razie przydzielenia jej i do okręgu sądowego, należałaby tem samem i do urzędu podatkowego w tem mieście — a uwzględnić należy, że wielka część ludności gminy Smarzowy trudni się handlem drzewa z lasów, położonych tak w tej gminie, jakoteż w pobliskich gminach, należących do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Brzostku, tudzież przewozem węgla kamiennego z kopalni w Grudnie dolnej, z tych powodów wchodzi w rozliczne interesa, które dość często wywołują spory, stanowiące przedmiot rozpraw sądowych; z tych powodów bliskość okręgu sądowego jest dla ludności tej gminy nierównie ważniejszą, aniżeli odległość od c. k. Starostwa; zresztą przez przydzielenie do Brzostka nie przestaje należeć do tego samego Starostwa i Wydziału powiatowego, a tylko zyskałaby na skróceniu odległości do c. k. Sądu.

Ponieważ te względy przemawiają bardziej do przekonania Wydziału krajowego, aniżeli przytoczone przez Zarząd powiatowy w Pilźnie, przeto Wydział krajowy ze swej strony oświadcza się za uwzględnieniem petycji gminy Smarzowy i dlatego wnosi :

### Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Łodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 11. czerwca 1868 Nr. 59 Dz. u. p. z r. 1868 udziela c. k. Rządowi opinii, iż dla dobra mieszkańców gminy Smarzowy korzystnem będzie, aby wraz z obszarem dworskim wyłączoną została z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Pilźnie, a przydzieloną do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Brzostku.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Łodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Lwów dnia 20. listopada 1898.

Marszałek krajowy:

***St. Badeni w. r.***

Sprawozdawca:

***Dr. Damian Sawczak w. r.***

Członek Wydziału krajowego.

